

Відчуття – це найпростіший психічний пізнавальний процес відображення у мозку окремих якостей та властивостей предметів внаслідок дії подразника на аналізатор.

Залежно від подразників:

- Інтероцептивні
- Пропріоцептивні
- Екстероцептивні:
 - Дистантні:
 - ✓ Зорові
 - ✓ Слухові
 - ✓ Нюхові
 - та Контактні:
 - ✓ Смакові
 - ✓ Дотикові (тактильні)
 - Дотик
 - Тиск
 - Температура
 - Біль
 - Кінестетичні
 - Статичні
 - Органічні

ВИДИ

- Периферійний відділ
- Аферентні (доцентрові) шляхи
- Підкіркові та кіркові проєктивні зони

БУДОВА
А
АНАЛІЗ

Якість — особливість певного відчуття, яка відрізняє його від інших відчуттів.

Інтенсивність — кількісна характеристика відчуття. Визначається силою подразника, що діє, і функціональним станом рецептора, який залежить від стану організму, значущості подразника і просторово-часових умов сприймання.

Тривалість — часова характеристика відчуттів. Вона залежить від часу дії подразника, його інтенсивності і функціонального стану організму.

Порогом чуттєвості називають психологічну характеристику залежності між інтенсивністю відчуття та силою подразника.

Пороги бувають: нижній абсолютний, верхній абсолютний та поріг чуттєвості до різниці. Пороги обмежують зону чуттєвості аналізатора щодо конкретного виду подразників;

Адаптація — пристосування чуттєвості органа відчуття до постійно діючого подразника, що призводить до зниження або підвищення порогів відчуття;

Взаємодія відчуттів — зміна чуттєвості однієї аналізаторної системи під впливом діяльності іншої;

Контраст відчуттів — зміна інтенсивності та якості відчуттів під впливом попереднього, або паралельно діючого подразника;

Синестезія — збудження відчуттями однієї модальності відчуттів іншої модальності (наприклад, холоду від білого кольору).

Сенсибілізація — підвищення чутливості в результаті взаємодії аналізаторів, а також систематичних вправ, ця змінна відбувається за рахунок підвищення збуджуваності центрів аналізатора.

ВЛАС
ТИ-
ВОСТІ

Сприймання – це психічний пізнавальний процес цілісного відображення в свідомості предметів та явищ при безпосередній дії його на аналізатор

ІНДИВІДУАЛЬНІ
ТИПИ
СПРИЙМАННЯ

ПОРУШЕННЯ

ВЛАСТИВОСТІ

ВИДИ

За провідним аналізатором:

- Зорове
- Слухове
- Смакове
- Нюхове
- Дотикове
- Кінестетичне

За формами існування матерії:

- Сприймання часу
- Сприймання руху
- Сприймання простору

За активністю:

- Мимовільне
- Довільне
- Організоване (спостереження) планомірне свідоме сприймання об'єктів з вагомою роллю другої сигнальної системи;
- Неорганізоване (спостереження) мимовільне сприймання навколишнього.

- Синтетичний
- Аналітичний
- Аналітико-синтетичний
- Емотивний

- Галюціації
- Ілюзії
- Гіпостезія
- Гіперстезія

- **Предметність** сприймання виявляється в тому, що об'єкт сприймається нами саме як відокремлене в просторі і в часу фізичне тіло.
- **Апперцепція** – це залежність сприймання від змісту психічного життя людини, від особливостей його особи.
- **Цілісність** сприймання виявляється у незалежності цілісного образу від якості елементів. Будь-який образ цілісний. Під цим розуміється внутрішній органічний взаємозв'язок частин і цілого в образі.
- **Узагальненість** означає віднесеність кожного образу до деякого класу об'єктів, які мають назву.
- **Константність** - це відносна незалежність образу від умов сприймання, що виявляється в його незмінності: форма, колір, розмір та інші ознаки предметів і явищ сприймаються нами як постійні, незважаючи на те, що сигнали, що надходять від цих предметів в органи відчуттів, безперервно змінюються.
- Ілюзії сприймання - неадекватні сприймання, які неправильно, викривлено, помилково відображають об'єкти, що діють на аналізатори.

Воля – це здатність людини свідомо та цілеспрямовано регулювати свою діяльність і поведінку, мобілізувати власні зусилля для досягнення власної мети.

ФУНКЦІЇ

- Спонукальна – свідома регуляція психічної активності;
- Гальмівна – стримування небажаних проявів активності.

СТРУКТУРА ВОЛЬОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проста вольова діяльність-це діяльність, яка не вимагає особливого напруження сил і спеціальної організації	Складна вольова діяльність-це діяльність, що вимагає значного напруження сил, наполегливості, вміння спрямувати себе на виконання дій			
	Потяг-малоусвідомлене бажання	Воління-усвідомлене прагнення до предмета, якщо того вимагає мета і засоби її досягнення	Боротьба мотивів-стан, коли в людини є суперечливі бажання-одні спонукають до певної дії, а інші перешкоджають	Прийняття рішення дії-реалізація рішення, подолання суб'єктивних та об'єктивних труднощів
	Бажання-усвідомлене прагнення до предмета			

ВОЛЬОВІ ЯКОСТІ

- Первинні (базальні):
Енергійність
Терплячість
Витримка
Сміливість
- Складні:
Цілеспрямованість
Наполегливість
Принциповість
Самостійність
Ініціативність
Рішучість
Сила волі
Самовладання

- Свідоме подолання перешкод на шляху до досягнення мети;
- Наявність конкуруючих мотивів;
- Наявність вольового зусилля.

ОСНОВНІ ОЗНАКИ ВОЛЬОВИХ ДІЙ

Характер – Це сукупність відносно стійких індивідуально-своєрідних якостей особистості, що виявляються у поведінці, діяльності та ставленні до людей, колективу, до себе, речей, роботи і тощо.

РИСИ ХАРАКТЕРУ

<p>Моральні риси є визначальними у ставленні до оточуючих людей (наприклад, ввічливість, відповідальність, неприциповість тощо). Вони виявляються у ситуаціях, коли слід діяти згідно з суспільними нормами та правилами поведінки.</p>	<p>Вольові риси характеру (наприклад, наполегливість, цілеспрямованість, нерішучість тощо) відіграють провідну роль в утворенні цілісного характеру. Саме від сформованості вольових рис залежить сила характеру людини.</p>	<p>Емоційні риси (наприклад, чуйність, щирість, черствість тощо). Виявляються коли людині потрібно емоційно оцінити себе, інших людей або навколишню дійсність</p>	<p>Інтелектуальні риси (наприклад, допитливість, вдумливість, кмітливість тощо) переконують у індивідуальних відмінностях розуму. Вони набувають особливого значення за обставин, коли необхідно усвідомлено сприймати навколишню дійсність і приймати обдумані рішення.</p>
--	---	---	---

Екстраверт розумового типу орієнтований на об'єктивну дійсність, представлену в інтелектуальній формі. Пригнічує всі залежні від емоцій прояви.

Екстраверт емоційного типу цінує і любить все, що можна об'єктивно добре оцінити ("розумні" шлюб). Пригнічує логічні аргументи.

Екстраверт сенситивного типу. Керується реалістичним відчуттям факту. Пов'язаність з об'єктом може бути безмежною, призводити до компульсій і вивільняти нав'язливі передчуття.

Екстраверт інтуїтивного типу. Психічне пристосування відбувається природно і майже несвідомо; мислення, сприйняття і почуття пригнічуються.

Інтроверт розумового типу перебуває під впливом ідей суб'єктивного походження. Холодно ставиться до об'єктів. Переоцінювання себе.

Інтроверт емоційного типу. Перебувають під владою незрозумілих іншим почуттів. У таких людей можливі неврози за типом виснаження.

Інтроверт сенситивного типу. Орієнтується переважно за інтенсивністю суб'єктивної частини відчуття (порушена пропорційність між об'єктом і відчуттям). Людина діє згідно зі своїми неусвідомлюваними зразками.

Інтроверт інтуїтивного типу. Чітко сприймає все, що відбувається на задніх планах свідомості, відкриває нові можливості, не шукаючи зв'язків між об'єктом і собою.

ТИПОЛОГІЯ
ХАРАКТЕРУ
ЗА
К.Г.ЮНГОМ

АКЦЕНТ
УАЦІЇ ЗА
К.ЛЕОНГ
АРДОМ

- Гіпертимний
- Дистимічний
- Циклоїдний
- Збудливий
- Застрагаючий
- Педантичний
- Тривожний
- Емотивний
- Демонстративний
- Екзальтований

Риси характеру – це складні індивідуальні особливості, досить показові для людини, які дають змогу з певною вірогідністю передбачити її поведінку в тому чи іншому конкретному випадку.

В системі відносин особистості виділяють чотири групи рис характеру, що утворюють **симптомокомплекси**:

ставлення людини до інших людей

ставлення людини до праці

ставлення до самої себе

ставлення до речей

Акцентуації характеру – це межові варіанти норми, як результат підсилення окремих рис характеру.

Уява – психічний пізнавальний процес створення людиною нових образів на основі попереднього досвіду.

ФУНКЦІЇ УЯВИ

- моделюванні кінцевого результату діяльності й тих засобів, які необхідні для її виконання;
- створенні програми поведінки людей, коли проблемна ситуація невизначена;
- створенні образів, які не програмують діяльність, а підміняють її;
- створенні образів об'єктів з опорою на схеми, графіки, карти, фотознімки території, описи тощо;
- створенні принципово нових предметів та явищ тощо.

Залежно від характеру діяльності:

- Репродуктивна
- Продуктивна

За активністю індивіда:

- Активна
- Пасивна

За участю волі:

- Мимовільна
- Довільна

За змістом діяльності:

- Художня
- Наукова
- Технічна

За характером образів:

- Конкретна
- Абстрактна

• Аглотинація - створення нового образу шляхом сполучення елементів, узятих з різних уявлень.

• Гіперболізація - збільшення предмета (велетень Гуллівер).

• Літота - на відміну від гіперболізації, зменшення предмета (хлопчик-мізинчик).

• Підкреслення - акцентування якоїсь частини образу чи певної властивості. За допомогою такого прийому створюють шаржі, карикатури.

• Схематизація - образ уяви, коли розбіжності зменшуються, а риси схожості виходять на перший план.

• Типізація - виокремлення істотного в однорідних фактах і втілення їх у конкретних образах. Це найскладніший прийом. Його широко застосовують у літературі.

ВИДИ

ПРОЦЕСИ
УЯВИ

Увага – мимовільна чи довільна зосередженість субкта в певний момент часу на якомусь реальному чи ідеальному об'єкті, події тощо.

За наявністю вольової регуляції:

- Мимовільна
- Довільна
- Післядовільна

За формою організації:

- Індивідуальна
- Групова
- Колективна

Залежно від того на що саме спрямована:

- Сенсорна
- Інтелектуальна
- Моторна
- Зовнішня
- Внутрішня

ВИДИ

- Зосередженість, яка виявляється в мірі інтенсивності концентрації на предметах розумової або фізичної діяльності.
- Стійкість характеризується тривалістю зосередження на об'єктах діяльності. Стійкість, як і зосередженість, залежить від сили або інтенсивності збудження, що забезпечується і силою впливу об'єктів діяльності, й індивідуальними можливостями особистості.
- Розосередженість - це негативна особливість уваги, зумовлена послабленням сили зосередженості.
- Коливання виявляються в періодичному зниженні та підвищенні зосередження.
- Переключення - це навмисне перенесення уваги з одного предмета на інший, якщо цього вимагає діяльність.
- Концентрація - це ступінь зосередженості на кількох певних об'єктах.
- Розподіл виявляється в тому, що людина одночасно виконує кілька різновидів діяльності або одночасно контролює кілька об'єктів.
- Спрямованість - це утримання під контролем лише тих чи інших об'єктів.
- Обсяг - це така кількість елементів, які увага може охопити і сприйняти в найкоротший час.
- Розсіяність - це перестрибування від одного зовнішнього об'єкта до іншого. Увага людини за мінімальної вольової регуляції підпорядковується зовнішнім обставинам.

ВЛАСТИВОСТІ

Пам`ять – це складний психічний пізнавальний процес, який складається з запам'ятовування, зберігання, відтворення та забування певної інформації.

ВИДИ

За змістом матеріалу:

- Рухова
- Емоційна
- Наочно-образна
- Словесно-логічна

За часом закріплення та зберігання:

- Сенсорна
- Короткочасна
- Оперативна
- Довготривала

За характером мети діяльності:

- Мимовільна
- Довільна

За особливостями запам'ятовування:

- Зорова
- Слухова
- Дотикова
- Нюхова
- Смакова

За усвідомленням змісту діяльності:

- Смыслова (розуміння змісту інформації);
- Механічна (заучування матеріалу).

- Запам'ятовування – це фіксація в свідомості суб'єкта отриманої інформації, є яка є необхідною умовою збагачення досвіду людини новими знаннями та формами поведінки. Види: мимовільне, довільне, смислове, механічне.
- Збереження – утримання в пам'яті отриманих знань упродовж тривалого часу.
- Відтворення – процес, завдяки якому відновлюється матеріал, що зберігається в пам'яті, й використовується в діяльності та спілкуванні. Види: згадування, персеверація, ремінісценція, пригадування.
- Забування – процес, який призводить до зменшення можливості активізувати матеріал, втрати його чіткості й зменшення обсягу, і, нарешті, до неможливості його відтворення.

ПРОЦЕСИ

- Обсяг
- Швидкість
- Точність відтворення
- Довгочасність зберігання
- Готовність до відтворення

СКЛАДОВІ ПРОДУКТИВНОСТІ ПАМ'ЯТІ

Здібності – індивідуально-психологічні особливості особистості, її інтелекту, які є умовою швидкого оволодіння новою діяльністю та досягнення у ній значних успіхів.

ВИДИ

Загальні – виявляються в усіх різновидах діяльності, навчанні, праці, грі тощо.
Спеціальні – виявляються в окремих спеціальних різновидах діяльності (педагогічні, акторські та ін.).
Репродуктивні (відтворюючі)
Продуктивні (творчі)

ЗДІБНОСТІ

Характеристика індивіда з боку психічних якостей, які зумовлюють успішність його діяльності

СТРУКТУРА:

Задатки
Знання
Вміння
Навички

РІВНІ РОЗВИТКУ:

Обдарованість
Майстерність
Талант
Геніальність

ВИДИ:

Загальні
Спеціальні
Репродуктивні
Творчі
Навчальні
Теоретичні

РІВНІ ВИЯВЛЕННЯ:

Репродуктивний
Творчий

Рівні розвитку здібностей

Задатки – природжені передумови розвитку здібностей.

Обдарованість – сукупність загальних і спеціальних здібностей, які властиві конкретній людині.

Талант – індивідуальні здібності в одній або декількох галузях діяльності.

Геніальність – найвищий рівень розвитку здібностей, що виявляється у творчій діяльності, результати якої мають історичне значення.

ПСИХІЧНА СТРУКТУРА ОСОБИСТОСТІ

ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ

Пізнавальні:

- відчуття
- сприймання
- пам'ять
- мислення
- мовлення
- увага
- уява

Вольові:

- вольові дії
- вольові вчинки

Емоційні:

- емоції
- почуття

ПСИХІЧНІ СТАНИ

Астенічні:

- напруга
- стрес
- страх
- апатія
- агресія
- депресія тощо

Стенічні:

- активність
- рішучість
- творчий підйом
- зацікавленість
- готовність тощо

Специфічні:

- медитація
- гіпноз
- сон тощо

ПСИХІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ

- спрямованість
- темперамент
- характер
- здібності

ПСИХІЧНІ УТВОРЕННЯ

- знання
- уміння
- навички
- переконання
- звички
- ідеали
- цінності тощо

Мислення – це процес опосередкованого й узагальненого відображення предметів та уявц об'єктивної дійсності в їхніх істотних зв'язках.

МОВЛЕННЯ

– це процес використання людиною мови для спілкування

ІНДИВІДУАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ

- темп
- ритм
- емоційність
- виразність
- точність
- плавність
- голосність
- логічна послідовність
- образність висловлювання думок

ВИДИ

- зовнішнє - внутрішнє
- усне – письмове
- діалогічне - монологічне

- змістовність
- зрозумілість
- виразність
- дієвість

ВЛАСТИВОСТІ

- У мисленні:**
- сигналізації
 - узагальнення
- У спілкуванні:**
- комунікація
 - експресія

ФУНКЦІЇ МОВИ

Хто (передає повідомлення) – комунікатор
Як (здійснюється передача) – канал

Що (передається) – повідомлення
Кому (спрямоване повідомлення) – аудиторія

З яким результатом передається повідомлення – ефективність

МОДЕЛЬ КОМУНІКАТИВНОГО ПРОЦЕСУ

Емоції – це відображення смислу предметів, що породжується відношенням потреб живої істоти і є формою переживання власної життєдіяльності.

ФУНКЦІЇ

~~Почуття – це відображення предметів, що породжується відношенням потреб живої істоти і є формою переживання власної життєдіяльності.~~

Пізнавальна – відображення світу і самовідображення
Проектуюча – побудова планів, проектів, практичної і теоретико-пізнавальної діяльності
Прогнозуюча – прогнозування або передбачення наслідків своїх дій, прогнозування майбутнього
Інформаційна – засвоєння інформації про знання та її смислова переробка
Технологічна – розробка правил, норм, життєдіяльності людини і суспільства в різних формах і проявах
Рефлексивна – самопізнання розуму, самоаналіз
Інтерпретаційна – тлумачення, осмислення продуктів людської культури
Аналітична і синтетична
Постановка та розв'язання різноманітних задач і проблем

За змістом:

- Наочно-дійове
- Наочно-образне
- Словесно-логічне

За характером задач:

- Практичне
- Теоретичне
- Творче
- Критичне

За ступенем новизни

- Репродуктивне
- Продуктивне

За характером перебігу розумових процесів:

- Реалістичне
- Аутистичне
- Інтуїтивне
- Аналітичне

- Глибина
- Поверховість
- Гнучкість
- Регідність
- Стійкість
- Нестійкість
- Усвідомленість
- Неусвідомленість
- Самостійність
- Навіюваність
- Наслідуваність
- Критичність

ЯКОСТІ РОЗУМУ

Порівняння – зіставлення виділених ознак предметів і явищ з метою відшукування схожих і відмінних властивостей;

Аналіз – уявне розчленовування предмету або явища на частини, виділення певних його елементів, властивостей, зв'язків;

Синтез – з'єднання різних частин, елементів предметів або явищ в єдине ціле;

Абстракція – уявне виділення суттєвих властивостей, ознак предметів або явищ при одночасному відволіканні від несуттєвих;

Узагальнення – уявне об'єднання предметів або явищ за їх загальними суттєвими ознаками;

Конкретизація – уявний перехід від загального до одиничного, застосування виявлених закономірностей до конкретних випадків.

ОПЕРАЦІЇ

- Поняття
- Судження
- Умовивід

ФОРМИ МИСЛЕННЯ

ВИДИ

